

ФЕНЕК

ФЕНЕК – ПУСТЕЛЬНА ЛИСИЧКА

Фенек – найменша лисичка. Довжина її тіла разом з хвостом 42–70 см, а маса до 1,5 кг. Тваринка живе у сухих пустелях, тому чудово пристосувалася до життя під палючим сонцем. Для охолодження природа нагородила фенека неймовірно великими вухами, адже ця лисичка, як і собаки, не має потових залоз. Фенек має найсвітлішу шубку серед усіх лисиць. Живуть тварини у Північній Америці у пустелях та напівпустелях. Надають перевагу рівнинним ділянкам з м'яким ґрунтом або піщаним барханам, де легко рити нори.

Фенеки – нічні тварини. На полювання вони виходять у вечірніх сутінках і господарюють у пустелі до ранку. Вдень лисички ховаються від палючого сонця у норах: що глибша нора, то прохолодніше. Інколи нори утворюють справжнісіньке містечко під землею. Підземні тунелі сягають у довжину декількох метрів під землю. Тут є декілька житлових камер і багато виходів на поверхню.

**НАСТУПНА ГАЗЕТА – ДЛЯ ЮНИХ ДЕТЕКТИВІВ.
ТИ ДОВІДАЄШСЯ, ЯК ЛЮДИ МОЖУТЬ ЗАОЩАДЖУВАТИ ВОДУ.**

Мені дуже подобаються газети „КОЛОСОЧОК”. В них багато пізнавальної і корисної інформації. Завдяки „КОЛОСОЧКУ” мені подарували мікроскоп. Я вже роздивлялась листок липи, голку сосни, плівку з цибулі, волосся людини, нитку з вовни. А одержавши номер, в якому пропонували зібрати 3Д-модель тіла людини, вирішила обов'язково це зробити. Мама допомогла мені. Як це було захоплює! Тепер я буду знати, як ми всі побудовані. Це зовні всі різні, а зсередини всі маємо однаковий організм.

Злата Сашнікова, учениця 3-В класу
Каховської СЗШ № 3 Херсонської області

Передплатний індекс 89454

Головний редактор:

Дарія Біда, тел.: (032) 236-71-24,
e-mail: dabida@mis.lviv.ua

Заступник головного редактора:

Світлана Вольська,
e-mail: svitlana300@gmail.com

Дизайн і верстка: Каріне Мкртчян-Адамян

Підписано до друку 22.09.15,
формат 60x84/8.

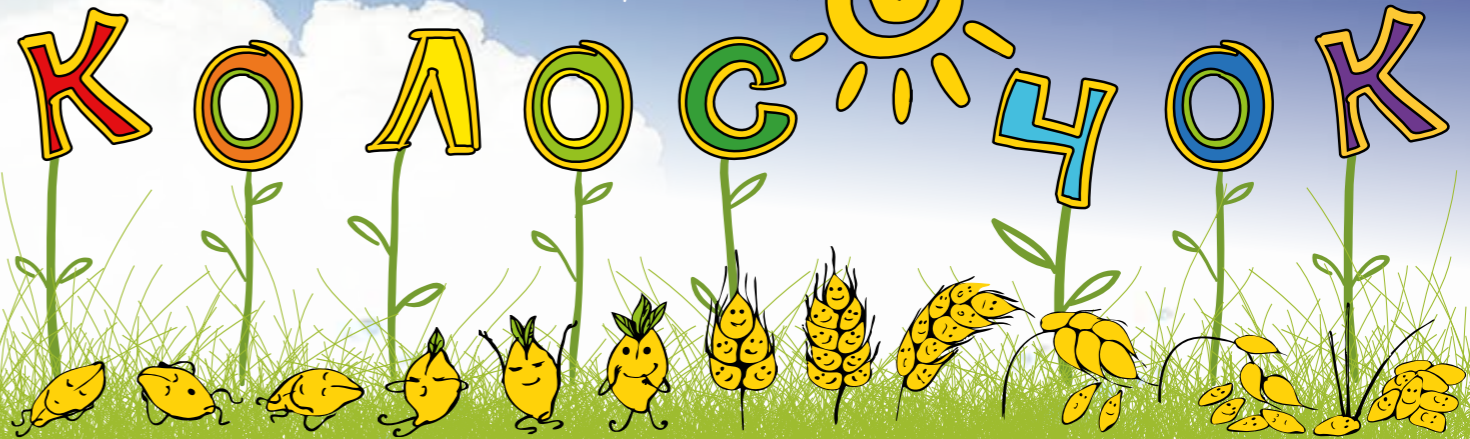
Друк офсетний. Наклад 12 000 прим.

Адреса редакції: 79038, м. Львів,
а/с 9838. Надруковано в друкарні
ТОВ „Видавничий дім „УКРПОЛ”.

Юний зоолог

(твоє ім'я та прізвище)

№22/2015
ЖОВТЕНЬ

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

ЯК ТВАРИНИ ЗАОЩАДЖУЮТЬ ВОДУ?

У цю мить на Землі десь випадає вода у вигляді дощу, снігу або граду. Природа дає нам багато води. Якби вирівняти всі гори і впадини, вода вкрила б Землю шаром завтовшки понад 3 км. Але в різних місцях випадає різна кількість води. Важко жити там, де мало води. Організми, як живуть у посушливому середовищі, змушені пристосовуватися до нестачі води. Деякі бактерії можуть жити без кисню, але жоден організм не може вижити без води. Вода є найважливішим чинником для життя на Землі.

Сухопутні тварини, які живуть у засушливих місцях, вміють заощаджувати воду. Серед них багато гризунів (тушканчики, піщанки), є копитні (верблюди), ящірки, деякі черепахи, багато комах. Слонова черепаха, австралійська жаба використовують свою власну воду, запасуючи її у сечовому міхурі. Плазуни, деякі птахи, гризуни, комахи, дрібні хижі ссавці воду отримують з їжею. Щоб зекономити воду, деякі тварини впадають у літню сплячку або ведуть активну діяльність лише у сутінках і вночі.

ДОВІДНИЧОК РОЗУМНИКА

ЗВІДКИ ТВАРИНИ БЕРУТЬ ВОДУ І ЯК ЇЇ ВИТРАЧАЮТЬ?

ВИТРАЧАННЯ ВОДИ	ПРИБУВАННЯ ВОДИ
Випаровування	Пиття
Сеча	Вода, що міститься в їжі
Випорожнення	Метаболічна вода

КСЕРОФІЛИ — організми, які пристосувалися до життя в умовах дуже низької вологості.

МЕТАБОЛІЧНА ВОДА – вода, яка виробляється всередині організму.

ПТАХИ

Вода – досить важка речовина. Тому літаючі птахи не можуть запасати багато води. Вони мають невелику масу – як правило, не більше 16 кг. Маса птахів, які не літають, а бігають (наприклад, великі страуси) може сягати до 100 кг.

За час перельоту над морськими просторами птахи долають тисячі кілометрів. Часто такі перельоти відбуваються без „проміжних аеродромів“. У таких далеких перельотах паливом слугує запасений птахом жир. У птахів „працює“ не водяне, а повітряне охолодження тіла. У них вища, ніж у ссавців, температура тіла (40–42 °С). Це полегшує віддачу тепла в навколишнє середовище (особливо на висоті) без випаровування. Тому можна вважати, що за рахунок високої температури тіла птахи можуть мати меншу „перелітну“ масу й економлять витрату води.

Землерийка-білозубка задовольняється водою, що міститься в їжі

ДРІБНІ ССАВЦІ

Кенгурові щури

У пустелі людина втрачає на потовиділення до 1 л води на годину. Ссавці масою у 100 г витрачають 15 г води, а з масою тіла 10 г – понад 3 г (третина від маси тіла!) води. Тому маленькі тварини ведуть нічний спосіб життя, а вдень переховуються в норах, рятуючись від перегрівання й надмірної втрати води. Але маленькі тварини навіть уночі не можуть долати великі відстані в пошуках води. Тому деякі з них змушені узагалі обходитись без питної води!

Кенгурові щури Північної Америки не мають потових залоз, а тому не можуть охолоджуватися за рахунок випаровування з поверхні тіла. Незначна кількість води випаровується у процесі дихання. Їхня сеча дуже концентрована, бо на утворення сечі витрачається менше води, ніж в інших ссавців. А з екскрементами ці щури виділяють в 5 разів менше води, ніж, наприклад, у білих щурів. Отака жорстка економія води!

Гризуни, що водяться в Сахарі, вночі на поверхні землі збирають сухі зерна і перетягують їх до нір. Водяна пара, що міститься в повітрі нори, конденсується на зернинах. Так тварина поповнює запас вологи.

Тушканчик

КОРАБЛІ ПУСТЕЛІ – ВЕРБЛЮДИ

Якщо хочеш літати – треба бути легким!

Спостерігаючи, як верблюд випиває відразу 80 л води, можна подумати, що він має спеціальний резервуар, у якому зберігається вода. Спочатку вважали, що таким резервуаром слугує його горб, потім – шлунок. Однак горб верблюда заповнений жиром, а в шлунку верблюда, який щойно пив, стільки ж води, як і в того, що не пив 10 днів (саме стільки часу верблюди можуть обходитись без води).

Незрозуміло – навіщо верблюд накопичує таку кількість жиру в одному місці? Можна допустити, що підшкірний жир у верблюда накопичується у місці, яке зазвичай найбільше нагрівається. Це перешкоджає надходженню тепла ззовні й одночасно полегшує тепловіддачу.

Температура тіла одногорбого верблюда (дромедара) сильно змінюється (від 34,5 до 40,5 °С). Це дуже важливо для підтримки водного балансу. По-перше, впродовж спекотного дня температура тіла піднімається, і вода, що за інших обставин витрачалася б на тепловіддачу, залишається в організмі. Тепло, накопичене вдень, розсіюється вночі – ось вам подвійна економія: води і тепла. По-друге, за зростання температури тіла приплив тепла ззовні зменшується. Це призводить до зменшення витрати води, яка б випарувалась, щоб запобігти подальшому росту температури. Отже, якби жир рівномірно розподілявся під шкірою, то теплообмін між організмом верблюда і навколишнім середовищем відбувався б значно гірше.

Верблюд дромедар

Страус